

IŞIĞI YAKALAMAK

Cengiz Oğuz GÜMRÜKÇÜ*

Fox Talbot "The Pencil of Nature" (1844-46) (Doğanın Kalemi) adlı kitabında fotoğraf düşüncesinin aklına İtalya'da Como gölünde manzara eskizleri yaparken geldiğini anlatır. Görüntüyü kağıda vurduran ancak sabitlemeyen bir araç olan "camera obscura" ile resim çizen Talbot, "camera'nın merceğinin kağıt üzerine vurduğu doğa tablolarının eşsiz güzelliği" üzerinde düşünmüş, bu doğal görüntülerin kendi kendine ve kalıcı olarak basılıp basılamayacaklarını merak etmişti. Talbot fotoğraf makinasını kesinlikle kişisel olmaması nedeniyle çekici olan yeni bir dil olarak düşünmüştü. Çünkü o "doğal" bir görüntüyü saptıyordu.

Fotoğraf en geniş anlamda konusunu yaşamsal gerçeklikten alan, insanları ve çevresini kaydetmeyi, betimlemeyi amaçlayan bir uğraştır.

Bu gün, insanlardan ve günlük yaşamdan söz ederken, artık fotoğrafı da unutmamamız gerekiyor. Çünkü 150. yılını çoktan geride bırakan ve insanlığın yaşamını, bakış açısını ve değerlerini baştan sona etkileyen bir buluştur fotoğraf.

Herşey kentlerde başladı. Çekilen ilk fotoğraf örnekleri, kameraların taşıma zorluğu nedeniyle yalnızca kent insanlarını ve kentleri anlatıyordu. Fotoğrafın bulunuşunun ilk yıllarında bu yeniliğin sanatsal amaçlarla kullanılabilmesi, onun birşeyleri belgeleyebilme özelliği ile beraber anlaşıldı.

Fotoğrafın en önemli özelliklerinden birisi de haberdar ediciliğidir. O bize, dünyada ve yanımızdaki kentte insanların geçmişte neler yaptığını ve şimdi nelerle uğraştığını bildiren bir habercidir. Bu bağlamda, yönetimi eleştiren bir kitleyi, çevreci amaçlarla yola çıkan bir örgütlenmeyi ya da her türlü bireysel karşı çıkışı fotoğrafla anlatmak olasıdır.

Bu iletişim çağında kitle iletişim araçlarının çoğalması insanları "birey" olarak kendi içlerine çevirmiş ve kabuklarına çekilmelerine neden olmuştur. Aslında bu insanın kendine yabancılaşmasıdır. Öfkeye, sevgiye, acıma duygusuna ve burada saymadığımız diğer bütün duygulara yabancılaşmasıdır. Ve fotoğraf yaşamın içindeki bu yabancılaşmayı yok edebilecek düzeyde teknik ve estetik bir yaklaşım, bir dünya yorumudur.

Bugüne kadar gördüğümüz fotoğrafları bir anımsayalım. Ve o fotoğraflardan umut dolu gözleriyle ellerini bize uzatan çocukları, umutsuz bir annenin ölmek üzere olan çocuğuna bakarken gözlerindeki çaresizliği ve savaş meydanlarında yatan cansız bedenleri düşünelim. Bu fotoğraflara baktıkça umutla açılan bu elleri düşündükçe oralarda bir yerlerde mutlaka kendimizi bulacağız. Bir savaşa karşı çıkışta, bir barış yürüyüşünün ön saflarında hep fotoğrafın görsel etkisi vardır. Geçmişteki ve gelecekteki gücüyle fotoğraf, insanların ortak vicdan anlayışlarının sözcüsü olmuştur.

Buradan "fotoğraf insanları yargılıyor.." gibi bir sonuç çıkartamayız. Çünkü fotoğraf kimseyi yargılamıyor, yalnızca insanların aklından her nedense uçup gitmiş noktalarda sonuç belgesi olarak ortaya çıkıyor ve şu soruyu soruyor "Kendimiz, diğerleri ve gelecek kuşaklar için arzuladığımız dünya bu dünya mıdır?" Bu hepimizin yanıt aramasını gerektiren bir sorudur. Tabii ki yanıt vermek bazı insanların işine gelmeyecektir. Oysa bizler de yanıt için gerekli belgeler olan fotoğrafları çekmeye ve duyarsızlıkları bir parça da olsa kaldırmaya yok etmeye çalışıyoruz.

"Fotoğraf başlıbaşına bir yaşam biçimidir..." diyoruz. Öyle ki yemek yerken, yürürken, koşarken ve hatta uyurken bile fotoğrafı düşünürsünüz. "Ah.." dersiniz.. "..şu gün batımını fotoğraflayabilseydim.." İşte bunu söylerken bile fotoğrafı yaşamaya başladınız. Sonrasında bu işi öğrenebileceğiniz bir yer ararsınız. En uygun yerler genellikle büyük kentlerde örgütlenmiş olan fotoğraf dernekleridir. Ankara'da bu işi yapan ve bu yıl 19.yılıni dolduran bir AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) vardır. Hiç bir şey bilmeden kapısını çaldığımız AFSAD'da bir süre sonra filmler, makinalar, flaşlar, ışık kullanımları, karanlık oda baskı teknikleri ve bunun gibi bir çok şeyi öğrenebildiğinizi anlarsınız.

Bugün isimlerinden övgü ile sözettiğimiz pek çok kişi temel fotoğraf eğitimlerini AFSAD'ın fotoğraf seminerlerinden edinmiştir.

Bugüne dek AFSAD'ın yayımladığı fotoğraf yayınlarının sayısı otuzlara ulaşmıştır. Dernek ayrıca düzenli olarak her ay bülten yayımlamaktadır ve yakın bir geçmişe kadar yayınlanan Fotoğraf Dergisi, Türkiye'nin en uzun soluklu fotoğraf yayını olmuştur. Sempozyum bildirilerinin derlendiği yayınlar ve kurs kitaplarının yanısıra AFSAD değişik kurum ve kuruluşlarla yaptığı projeler çerçevesinde bir çok yayına da imzasını atmıştır.

*AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) Yönetim Kurulu Üyesi

Sivil toplum örgütü olarak AFSAD toplumsal olaylara ve kültürel değişimlere duyarlıdır. AFSAD, Ankara Kültür Platformu, Ankara Ekoloji Platformu ve FDÇK (Fotograf Dernekleri Çalışma Kurulu) üyesidir ve ayrıca sanatçılar kurultayı'nda temsil edilmektedir.

AFSAD fotoğraf sanatı açısından sadece Ankara için değil Türkiye için de önemli bir odaktır. Derneğin eğitim seminerlerinden yılda yaklaşık 500 kişi yararlanmaktadır.

Sanatın evrensel bir dil olduğu gerçeğinden yola çıkan AFSAD, bu yolla insanların birbirlerini tanıyarak, Türkiye'nin dış ülkelerde tanınması çabasına da katkıda bulunmaktadır.

FOTOGRAF DERNEKLERİ'NDE herşeyden önce öğreneceğiniz şey fotoğrafla yaşamak olacaktır. Tüm bunları yakından görmek, bu fotoğraf dostlarına ulaşmak için bulunduğunuz ildeki fotoğraf derneğini aramanız temel eğitim seminerleri hakkında bilgi almanız ve bu seminerlere katılmanız yeterli olacaktır. Dost insanlar orada sizi bekliyorlar. UNUTMAYIN, FOTOGRAF BİR YAŞAMA ŞEKLİDİR. •

1)Fotograf Üzerine, Susan Sontag, Altıkırkbeş Yay.İstanbul 1993

